

Otázka: Obyvatelstvo a sídla světa

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): Dawers

OBYVATELSTVO A SÍDLA SVĚTA

- existence a činnost člověka vytváří na planetě specifické prostředí – socioekonomickou sféru
- věda zabývající se obyvatelstvem se nazývá demografie

SKLADBA OBYVATELSTVA

- a) Biologické znaky (tělesný vzhled, rasa, pohlaví, věk)
- b) Kulturní znaky (jazyk, náboženství, řeč, vzdělanost)
- c) Ekonomické znaky (hospodářská vyspělost, měna)

Počet obyvatel

- v současnosti je na planetě Zemi více jak 7 miliard obyvatel

Nejlidnatější státy světa:

- Čína, Indie, USA, Indonésie, Brazílie, Rusko, Pákistán

Rozmístění obyvatelstva

- rozmístění obyvatelstva na Zemi je velmi nerovnoměrné, příčinou jsou přírodní faktory:
- vzdálenost od mořského pobřeží
- nadmořská výška
- podnebí
- povrch
- přírodní zdroje
- málo obydlené oblasti: pouště, velehory, bažiny a močály, pralesy, polární oblasti

Demografické problémy

Přelidnění (Čína, Indie, USA, Indonésie, Brazílie)

Hladomor

Nemoci (AIDS, tumor, rakovina, kardiovaskulární onemocnění)

Nedostatek pitné vody

Rasy

- pigment: obrana proti slunci

1) Europoidní: bílá, nejvíce rozšířená, Evropa, S Afrika, Indie, V Austrálie, USA (hlavně potomci otroků)

2) Mongoloidní: žlutá, V a JV Asie, Sibiř (Čína, Japonsko, Thajsko)

3) Australoidní (Negroidní=rovníková): černá, střední, J Afrika, Austrálie

Rasismus: názor, že si lidské rasy nejsou rovnocenné

Apartheid: politiku rasové segregace (oddělení), diskriminace, JAR

Míšení mezi rasami

Mestik: bílá + žlutá (Latinská Amerika, indiáni)

Mulat: bílá + černá rasa

Zambo: žlutá + černá rasa

Kreol: potomci Španělských přistěhovalců a indiánů (Brazílie, Kuba, Peru, Argetina)

Národ

– společenství lidí se společným historickým vývojem, jazykem, kulturou a vědomím sounáležitosti

- ve světě existuje asi 300 národů a 1500 národností
- nejpočetnější národy – Číňané, Rusové, Japonci, Bengálci

Jazyk

- podstatným znakem národa
- světovým jazykem je angličtina (Severní Amerika, VB), španělština (jižní Amerika, Španělsko),

francouzština (Kanada, Francie, Afrika), arabština, ruština

NÁBOŽENSTVÍ

Monoteismus

- uctívání jednoho boha (křesťanství, judaismus, islám)

Polyteismus

- mnohobožství, uctívání více bohů (hinduismus šintoismus)

Ateismus

- nevíra v žádného boha

Západní náboženství: křesťanství, judaismus, islám

Východní náboženství: hinduismus, buddhismus, Taoismus, Konfucianismus

Světová náboženství:

1) Křesťanství

- církev je křesťanská náboženská společnost
- nejrozsáhlejší náboženství
- odvozuje svůj původ od působení Ježíše Krista
- S a J Amerika, Evropa, Rusko, Filipíny, subsaharská Afrika
- skupiny křesťanství:
 - a) protestanti
 - věří v Ježíše Krista, věčný život
 - hlásají nezbytnost neustálé reformy církví
 - b) katolíci
 - v neděli oslavují vzkříšení Ježíše Krista
 - c) pravoslavní
 - neuznávají autoritu papeže, uznávají ducha svatého

2) Islám

- muslimové, arabsky hovořící země, S Afrika, Arabský poloostrov, JZ - JV - J Asie
- šíité (Irák, Írán) a sunnité (S Afrika)
- ramadán, korán, Aláh, zakladatelem prorok Mohamed, Mekka a Medina

3) Judaismus

- = náboženství a kultura židovského národa
- Izrael, sinagogy, píší hebrejsky
- hebrejská bible = soubor hebrejského písma svatého

4) Buddhismus

- nábožensko-filosofický systém
- střední a V Asie (Barma Vietnam, Thajsko, Laos)

5) Hinduismus

- J Asie, Indie, polyteistické, reinkarnace
- kráva posvátná

6) Šintoismus, Taoismus, Konfucianismus

POHYB OBYVATELSTA

Porodnost (natalita): počet narozených dětí na daném území za 1 rok

Úmrtnost (mortalita): počet zemřelých lidí na daném území za 1 rok

Kojenecká úmrtnost: ukazatel úrovně zdravotnictví

Střední délka života: kolik let má jedinec před sebou

Stěhování obyvatel

Migrace: přesun obyvatelstva

Emigrace: ubývání obyvatelstva v oblasti

Imigrace: oblast získává obyvatelstvo

Reemigrace: zahrnuje emigraci a zpětnou imigraci

Migrace v rámci jednoho státu

Urbanizace: stěhování z vesnic do měst

Suburbanizace: stěhování z měst do okolních obcí

Reurbanizace: zabydlování do centra města

Důvody: ekonomické, politické, náboženské, sociální příčiny, lepší životní podmínky

GEOGRAFIE SÍDEL

– sídlo je trvale obydlené místo

– na rozmístění obyvatelstva mají vliv přírodní podmínky (pobřeží, nížiny, mírný, subtropický pás)

SÍDLA

1) Venkovské osídlení

- historicky bylo první venkovské osídlení
- prvotní funkce zemědělství, rybolov, těžba dřeva
- špatná dostupnost MHD, služeb, nižší ceny pozemků, klid, blízkost přírody

- dělení na samotu, osadu a vesnici

- dle typu lineární, návesní, difúzní

2) Městské osídlení

- vznik měst umožnilo oddělení obchodu a řemesel od zemědělství
- vyšší kriminalita, hluk, zplodiny, větší koncentrace obyvatel, volnočasové aktivity

Jádrové oblasti

- oblast NY, Z oblast USA, oblast Tokia, nížina Indus a Ganga, Moskva

Aglomerace

- město se postupně rozrůstá a „pohlcuje“ okolní vesnice (Praha, Brno, Londýn, Paříž, Moskva, Madrid, Berlín, Tokio, New York)

Konurbace

- souměstí, města do sebe prorůstají (Litvínov, Lovosice, Litoměřice)

Megalopole

- shluky velkých měst, přes 10 mil. obyvatel (Tokaidó až Hokkaidó, Severoamerická megalopole Bos-Wash)

Slumy

- chudinské čtvrti na předměstích
- vysoká nezaměstnanost, kriminalita, negramotnost
- Indie, Afrika (Nigérie, Etiopie, Keňa), Latinská Amerika (Brazílie, Mexiko)

Funkce sídel

Polyfunkční (Praha)

Výrobní (průmyslová a zemědělská)

Obslužná (převaha služeb, KV, ML, FL)

Obytná (Havířov, satelity Uhřetěves, Jirkov)

Středisková

Vnitřní členění sídel

a) funkční členění: centrum, průmyslová zóna, obytná zóna, obytná zóny (rodinné domy)

b) sociální členění: chudé obyvatelstvo u průmyslové zóny, střední vrstva v centru, bohatá vrstva domy